

Ed.

257. Frumvarp til laga

um breytingar á lögum nr. 22 6. okt. 1919, um hæstarétt, og lögum nr. 37 4. júní 1924, um breyting á þeim lögum.

(Eftir 3. umr. í Nd.).

1. gr.

Hæstarétt skipa 5 dómara, og er einn þeirra forseti dómsins. Konungur skipar dómara, en þeir kjósa sér forseta til ekki skemmri tíma en árs í senn.

2. gr.

5. gr. laga nr. 22 1919 orðist þannig:

Eigi má dóm setja með færri dómendum en 3. Með konunglegri tilskipun skal kveðið á um, hvenær dóm skal setja með 5 dómendum.

Ef autt verður sæti forseta, kjósa hinir dómendurnir forseta í stað hans þann tíma, sem eftir er af kjörtímabili hans. Ef forseti vikur sæti í máli eða forfallast, þá kjósa hinir dómendurnir forseta, meðan hins reglulega forseta er ekki kostur.

Nú verður dómur ekki fullskipaður, sakir þess að dómari eða dómarar víkja sæti í máli, og velur þá dómsmálaráðherra, að fengnum tillögum dómsins, einhvern kennara lagadeildar háskólans eða einhvern meðal hæstaréttarmálaflutningsmanna eða einhvern héraðsdómara, sem fullnægir skilyrðum þessara laga, til þess að vera skipaður dómari í hæstarétt, og er þeim skylt að taka við þeirri kvaðningu.

Nú forfallast dómari, eða sæti hans verður laust af öðrum ástæðum, og velur þá dómsmálaráðherra, að fengnum tillögum dómsins, einhvern lagakennara háskólans til að taka sæti í dómnum, þar til hinn reglulegi dómari tekur þar aftur sæti eða þar til nýr dómari verður skipaður.

Hæstiréttur ákveður þóknun handa dómurum, er taka sæti í dómnum í einstöku máli eða til bráðabirgða eftir þessari grein, fyrir hvert mál, er þeir taka þátt í dómi eða úrskurði.

3. gr.

6. gr. laga nr. 22 1919 breytist þannig:

a. Við 1. tölul. bætist:

Þó má veita þeim, er fengið hafa 2. einkunn við lagapróf, dómaraembætti, ef hæstiréttur mælir með honum, enda hafi hann sýnt sérstaka hæfileika sem fræðimaður í lögum eða lögfræðistörfum að öðru leyti.

b. 2. tölul. orðist þannig:

Hafi verið 3 ár hið skemmsta kennari í lögum við háskólann, hæstaréttarmálaflutningsmaður, hæstaréttarritari, skrifstofustjóri í stjórnarráðinu, héraðsdómari, eða 5 ár fulltrúi í dómsmálaráðuneytinu, lögmanns eða bæjarfógeta í Reykjavík, við samningu dóma og úrskurða, eða fulltrúi lögreglustjórans í Reykjavík við rannsóknir opinberra mála og samningu dóma í þeim, eða sýnt verulega yfirburði í lögfræði með fræðimennsku eða á annan hátt.

c. 4. tölul. fellur niður.

d. Aftan við greinina komi ný málsg., svo látandi:

Áður en dómaraembætti í hæstarétti er veitt, skal leita umsagnar dómsins um dómaraefni.

4. gr.

9. gr. laga nr. 22 1919 og 4. gr. laga nr. 37 1924 hljóði svo:

Hæstiréttur skipar dómnum ritara og ræður aðra starfsmenn dómsins. Hæstaréttarritari skal hafa lokið embættisprófi í lögum og fullnægja að öðru

leyti almennum dómarskilyrðum. Laun ritara skulu ákveðin í launalögum. Þóknun annara starfsmanna skal ákveðin í fjárlögum.

5. gr.

Á eftir 13. gr. laga nr. 22 1919 komi nýr liður, 4. liður, svo hljóðandi:

Þó má dómsmálaráðherra veita þeim, er fengið hefir 2. einkunn við laga-próf, leyfi til þess að þreyta prófraun samkv. 3. lið gr., ef hann hefir, að álitni lagadeildar háskólans, sýnt sérstaka hæfileika sem fræðimaður í lögum eða lögfræðistörfum að öðru leyti.

6. gr.

21. gr. laga nr. 22 1919 breytist þannig:

- a. Fyrir „3 vikum“ í 1. tölul. komi: viku.
- b. Fyrir „Fresturinn skal vera . . . einkamálum í héraði“ í 1. málsg. 2. tölul. komi: Frestur skal fara eftir lögum um stefnufrest í almennum einkamálum í héraði.
- c. Orðin „en eigi má hann lengri vera . . . í þeim lögum“ í niðurlagi 2. málsg. 2. tölul. falli burt.

7. gr.

22. gr. laga nr. 22 1919 breytist þannig:

Setningin „Skal sækjandi og verjandi . . . þingfesting“ falli niður.

8. gr.

24. gr. laga nr. 22 1919 breytist þannig:

Fyrir „25 krónum“ í 2. og 3. málsg. komi: 50 krónum.

9. gr.

37. gr. laga nr. 22 1919 breytist þannig:

Fyrir „14 dögum áður en mál skal þingfesta“ komi: viku áður en mál skal flytja munnlega.

10. gr.

44.—47. gr. laga nr. 22 1919 og 6. gr. laga nr. 37 1924 falli niður. En í stað þeirra komi nýr kafli, er verði VII. kafli, með fyrirsögn: Um uppsögu dóma og úrskurða o. fl.

11. gr.

44. gr. laga nr. 22 1919 orðist þannig:

Dóma og úrskurði skal kveða upp svo fljótt sem unnt er, þegar málflutningi er lokið. Ef mál er munnlega flutt, má að jafnaði ekki fyrir taka munnlegan flutning annars máls fyrr en dómur er ákveðinn.

12. gr.

45. gr. laga nr. 22 1919 og 6. gr. laga nr. 37 1924 orðist þannig:

Áður en dómur eða úrskurður er uppkveðinn í máli, sem flutt hefir verið munnlega, skulu dómendur ræða með sér fyrir luktum dyrum ástæður og niðurstöðu dóms eða úrskurðar, nema útlivistardómur sé, og fer þá atkvæðagreiðsla

fram. Atkvæði greiðir sá fyrstur, sem til er kjörinn hverju sinni, enda færi hann atkvæði sitt í letur, er verður frumvarp að dómi eða úrskurði. Nú greinast dómendur í meiri og minni hluta, og ákveður meiri hlutinn þá þann dómara, er frumvarp að dómi semur, en minni hlutinn semur þá sératkvæði. Síðan gengur dómurinn í heild eða þeir, er sammála verða, ef ágreiningur verður, frá dómi eða úrskurði.

Forseti stýrir ráðagerðum, ber fram spurningar og telur atkvæði. Afl atkvæða ræður úrslitum.

13. gr.

46. gr. laga nr. 22 1919 orðist svo:

Nú er mál skriflega flutt, og skal þá sá dómari, sem þar til verður kjörinn, gera frumvarp að dómi eða úrskurði. Síðan ganga skjöl málsins og frumvarpið milli hinna dómendanna, er gera svo tillögur sínar um málið. Ef breytingartilögur koma fram við frumvarpið eða ágreiningur verður um forsendur eða niðurstöðu, skal fund halda um málið og ákveða dóm eftir því, er í 45. gr. segir.

14. gr.

Sá dómari, sem greitt hefir atkvæði með heimvísun máls, ómerkingu eða frávísun, en orðið í minni hluta, skal atkvæði greiða um efni máls eftir því, sem við á, og gildir það jafnt, hvort sem mál er flutt munnlega eða skriflega.

Öll atkvæði skal rita á samskonar arkir, er dómurinn leggur til, og skulu þær geymdar og innbundnar að lokum með sama hætti sem afsals- og veðmála-bækur samkvæmt lögum nr. 30 7. maí 1928, og eru það atkvæðabækur dómsins.

15. gr.

47. gr. laga nr. 22 1919 orðist þannig:

Í dómi skal greina:

1. Nöfn aðilja, heimili og stöðu, ef unnt er.
2. Greinargerð um kröfur aðilja í einkamálum. Að því leyti, sem greinargerð um málsatvik í hinni áfrýjuðu dómsathöfn þykir ábótavant, skal úr því bætt í forsendum hæstaréttardóma. Ef og að því leyti, sem niðurstöðu áfrýjaðrar dómsathafnar er breytt í hæstarétti, skal hann rökstyðja breytinguna. Nú fellst hæstiréttur á niðurstöðu áfrýjaðrar dómsathafnar, og greinir hann þá rök sín í forsendum.

16. gr.

Á eftir 47. gr. komi ný (48.) gr., svo látandi:

Niðurlag dóms eða úrskurðar skal lesa upp í dómi í heyranda hljóði. Að því loknu skal þess getið, ef ágreiningur hefir verið um niðurstöðu, og lesa þá upp á sama hátt niðurlag ágreiningsatkvæðis.

Alla dóma hæstaréttar og úrskurði og öll ágreiningsatkvæði skal orðrétt birta jafnharðan í dómasafni hans, enda fylgi hverju bindi af því rækilegt efnisyfirlit. Sá af dómendum, sem dómurinn felur það, annast útgáfu dómasafnsins og fyrir þá þóknun, sem dómurinn ákveður.

17. gr.

Eftir 48. gr. komi ný (49.) gr., svo hljóðandi:

Dómar og úrskurðir skulu byggðir á því, sem fram hefir komið af hendi málflytjenda og sannað er eða viðurkennt.

Í opinberum málum er hæstiréttur þó ekki bundinn við kröfur málflytjenda, og er rétt að hækka refsingu eða lækka, sýkna eða sakfella, hvernig sem kröfur eru gerðar og hvort sem dómi er áfrýjað að tillitun ríkisvalds eða sökunauts.

18. gr.

Á eftir 49. gr. komi ný (50.) gr., svo hljóðandi:

Aðfararfrest skal engan setja í hæstaréttardóma, nema maður sé dæmdur til að vinna verk. Skal þá ákveða hæfilegan frest í dómi.

Dómsgerðir hæstaréttar skal gefa út í nafni dómsins og með innsigli hans og nafni forseta undir.

Hæstaréttarritari undirritar dómseftirrit og önnur endurrit úr bókum eða skjölum dómsins.

19. gr.

VII. kafli laga nr. 22 1919 verði VIII. kafli og 48.---50. gr. verði 51.---53. gr.

20. gr.

VIII. kafli laga nr. 22 1919 fellur niður, að því leyti sem ákvæði hans eru enn í gildi.

21. gr.

IX. kafli laga nr. 22 1919 verði VIII. kafli, og breytist greinatalan samkvæmt því, er að framan segir.

22. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Dómarar skulu þó aðeins vera 3 þangað til fé er veitt í fjárlögum til fjölgunar dómurum.

Þá er lög þessi hafa öðlazzt staðfestingu konungs, skal fella texta þeirra og þess, sem enn er í gildi af lögum nr. 37 1921, inn í texta laga nr. 22 1919 og gefa þau lög, þannig breytti, út sem lög um hæstarétt, og skal þá upphaf núverandi 57. gr. laga nr. 22 1919 hljóða svo:

Lög þessi koma til framkvæmdar þegar í stað. Með lögum um hæstarétt eru úr gildi numin eftirfarandi lagaákvæði.